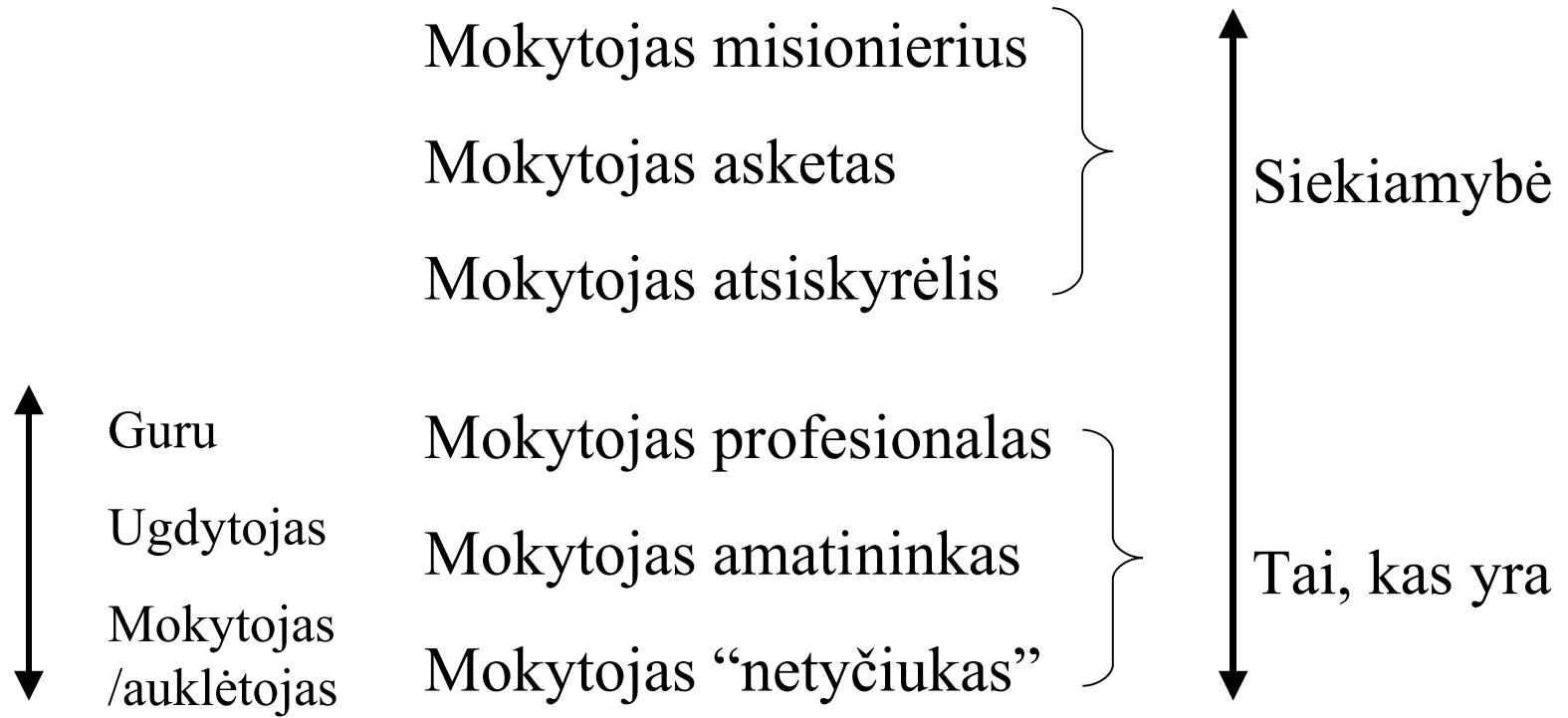


# Mokytojui būtinos kompetencijos

**2007 spalio 17d.**

**Vilnius**

Doc. Dr. Nijolė Bankauskienė  
KTU Socialinių mokslų fakultetas  
Edukologijos institutas  
Edukacinės kompetencijos centras  
K. Donelaičio 20-404  
Kaunas, LT-44239  
Tel. (8– 37)300134  
El.paštas: [ekc@ktu.lt](mailto:ekc@ktu.lt)



Kokio mokytojo reikia, kokiai mokyklai?

Gero mokytojo, gerai mokyklai.

(Pagal V. Lamanauską, 2005, p. 54)

# XXI amžiaus mokytojo vizija

- **Mokytojas atsiskyrėlis** – sąmoningai pasmerkdamas save pastoviam kontaktui su vaikyste ir jaunyste, jis nutolsta nuo šiuolaikinio pasaulio realijų, pirmenybę teikdamas amžinumui.
- **Mokytojas asketas** – jis išsižada šiuolaikinių gėrybių vardan gėrio, kurio vaikams negali suteikti jokios superšiuolaikiškos technologijos.
- **Mokytojas misionierius** – tiesos nešėjas, nušviečiantis kelius ir takus, kurie veda į prasmę ir tikslą, be kurių bet kuri kompiuterinė programa praranda vertę.

(Pagal V. Lamanuską, 2004, p. 61)

- ✓ Mokykla turi tapti konkrečiu ateities pasaulio modeliui:
  - formuluoti problemas;
  - ieškoti atsakymų;
  - visapusiškai analizuoti idėjas;
  - argumentuoti savo nuomonę.
  - aptarti mokomųjų dalykų žinių ir gebėjimų prasmę realaus gyvenimo kontekste.

# **Šiuolaikinė mokymosi paradigma**

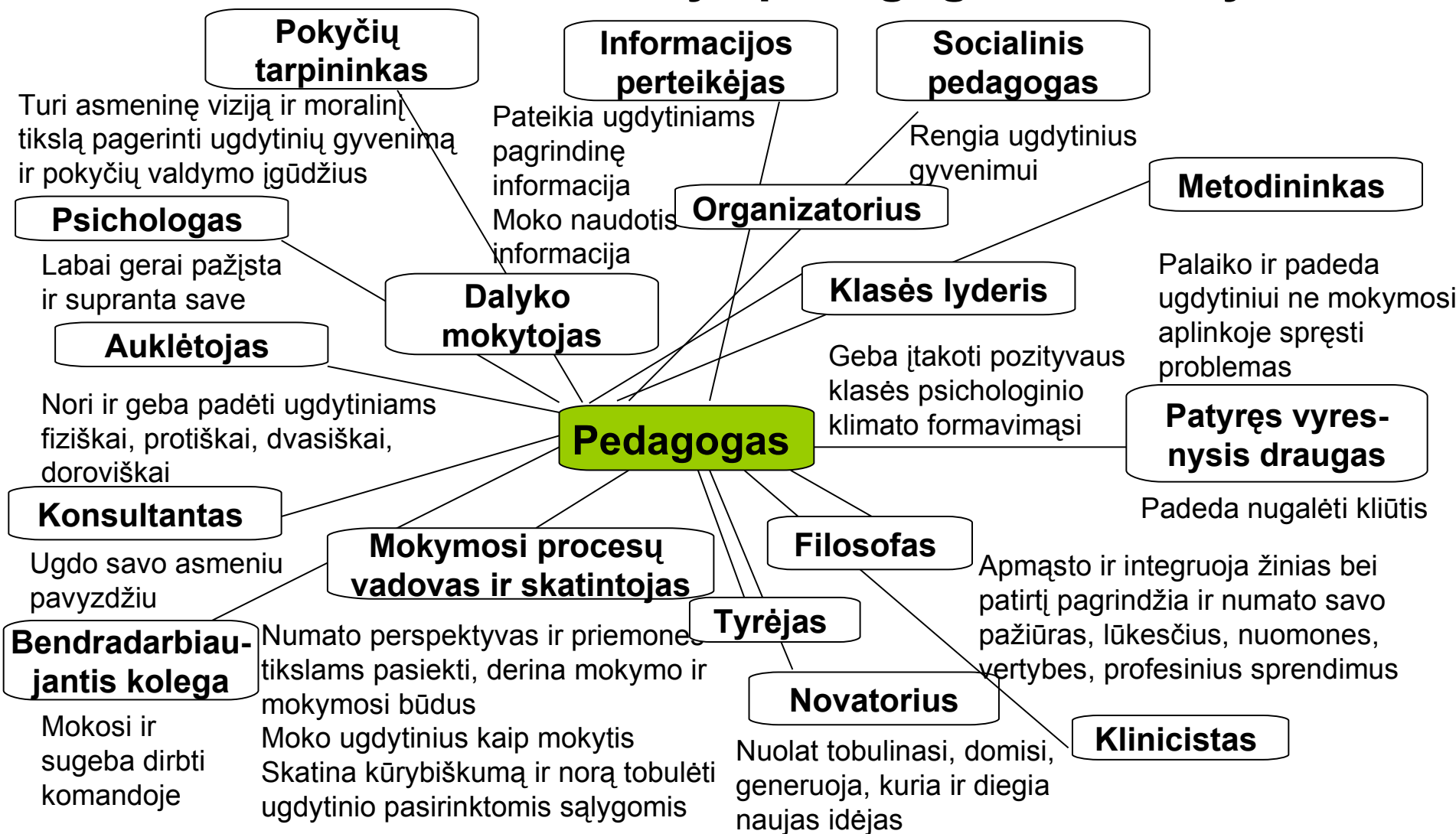
**Šiuolaikiniame pasaulyje kiekvienas žmogus susiduria su vis naujomis ir greitai besikeičiančiomis situacijomis, reikalaujančiomis ypač kompleksinių problemų sprendimo, o tam – vis naujo žinojimo ir mokėjimo.**

**Naujasis mokymasis –**  
tai savianalize, planavimu,  
refleksija ir kt. pagrįstas savo  
kompetencijos (-ų) tobulinimas,  
vykstantis bet kokioje žmogaus  
veikloje ir besitęsiantis visą  
gyvenimą.

“Mokymas kaip tik ir gražus tuo, kad tavo, kaip mokytojo, augimas neturi ribų, lygiai taip, kaip neįmanoma iš anksto numatyti, kiek dar gali išmokti tavo mokiniai.”

- Herbertas Kohlįs

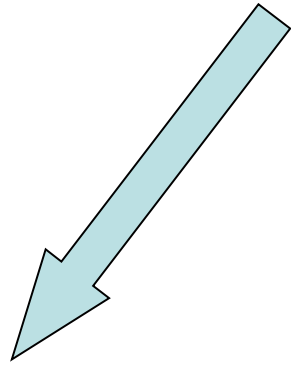
# Pasaulinių ir europinių švietimo dimensijų kontekste besikeičiantys pedagogo vaidmenys



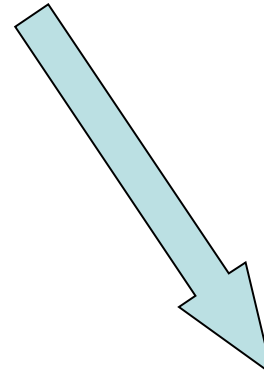
**Kompetencija** –individo žinios, mokėjimai, igūdžiai, požiūriai, asmeninės savybės bei vertybės, lemiančios jo kvalifikacijos raišką arba gebėjimą veikti.



# Kompetencija



**Bendroji** (*integralioji,  
transformuojamoji*)



**Specialioji**

“Akimirksniu niekas netampa  
pajėgiu ir kūrybingu mokytoju...  
Troškimas mokytis ir gebėjimas  
mokytis nėra vienas ir tas pats.  
Pasitaiko retų išimčių, bet šiaip  
būti geru mokytoju reikia išmokti.”

- Herbertas Kohlis

Būtina skleisti mokymosi kultūrą.

Lietuvos vizija – besimokanti visuomenė.

**Vyrauja mokymo paradigma – tai poveikio pedagogika. Žmogus mokosi tik tada, kai jį moko.**

**Sąveikos paradigma –**  
mokytojo ir mokinio kaip subjektų  
sąveika.

Tai pasireiškia per metodų kaitą ir  
sąveiką.

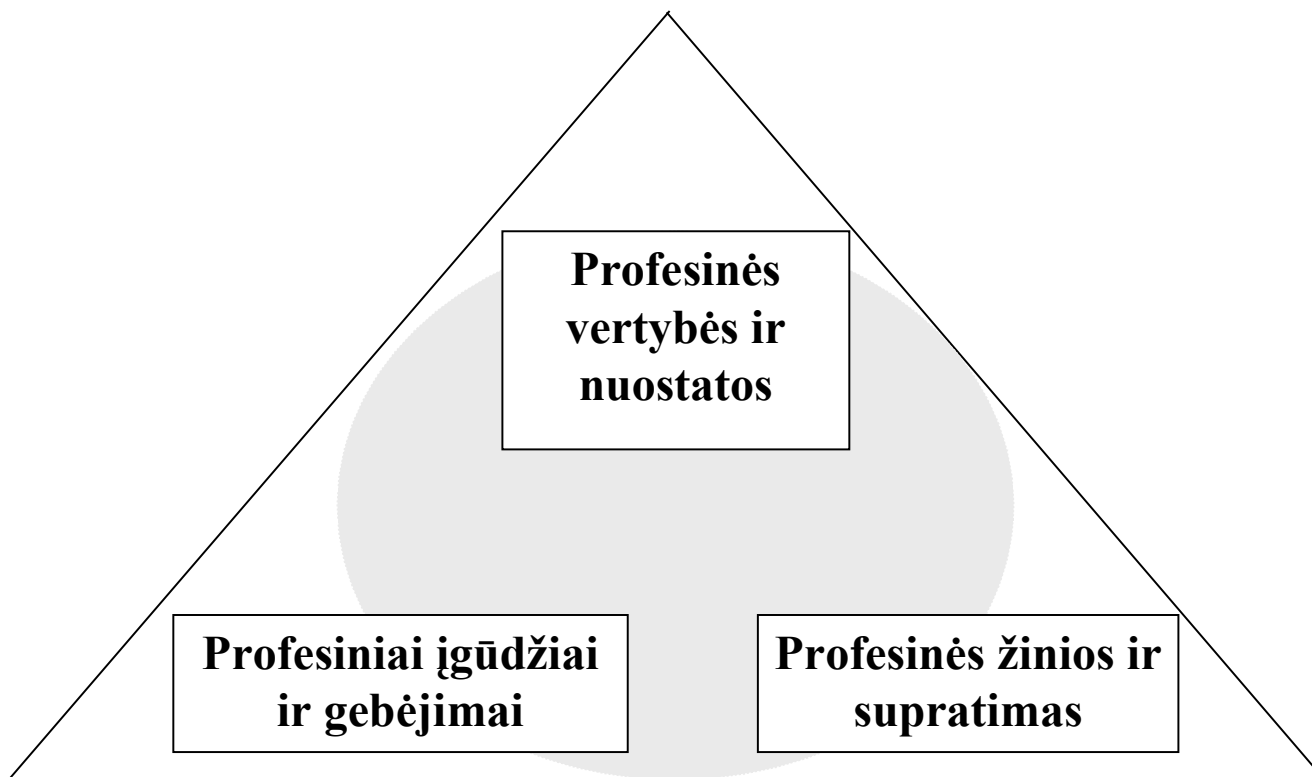
Turinys čia ne itin liečiamas.

Būtina pabrėžti, kad kompetencija (*competence*) gali būti traktuojama kaip visuma, o kitu atveju – yra kalbama apie kompetencijos (*competencies*) atskiras sudėtinės dalis.

Siekiant pagrįsti šį skirtumą, būtina remtis (Sandberg, 1994) *kompetencijos kompetencijoje terminu*, kuris parodo žmogaus ir jo veiklos santykį.

# Ryšius tarp šių aspektų galėtų atskleisti žemiau pateikiamas modelis

(žr. „Benchmark  
Information on the Standard for Initial Teacher Education in Scotland“, April, 2000,  
[www.scotland.gov.uk/consultations/education/qat.asp](http://www.scotland.gov.uk/consultations/education/qat.asp))



# Kokios yra ES nuostatos viduriniam mokymui?

- vidurinis išsilavinimas dar mažiau negu anksčiau reiškia mokymosi pabaigą;
- vidurinis lavinimas dabar yra tiktai viena grandis plačiame ir atvirame švietimo paslaugų tinkle.

# Reikalavimai mokytojui:

- pateikti dėstomus dalykus su europiniu atspalviu;
- teigiamas požiūris į europines dimensijas (pliuralizmas, multikultūriškumas, demokratija);
- partneriškumo dvasios ugdymas;
- bent vienos Europos kalbos mokėjimas;
- kitų švietimo sistemų žinojimas;
- informacinių ir komunikacinių technologijų valdymas;
- europinių dimensijų išmanymas ir taikymas ugdymo teorijoje bei metodologijoje;
- europinių dimensijų mokymo inovacijų (ypač – modulinio mokymo) žinojimas.

# **Naujus reikalavimus mokytojo veiklai, jo kvalifikacijai ir kompetencijai diktuoja esminiai pastarųjų metų pasikeitimai visos Lietuvos valstybės gyvenime:**

- globalizacija ir įstojimas į Europos Sąjungą;
- kintančios ekonominės, socialinės ir politinės sąlygos;
- informacinių ir komunikacinių technologijų plėtra;
- didėjantys visuomenės poreikiai ir reikalavimai švietimui;
- besikeičiantis mokytojo vaidmuo reformuotoje mokykloje;
- tarptautinės švietimo praktikos tyrinėjimai ir lyginamosios studijos.

# Socialiniai gebėjimai:

- ✓ Saviraiška;
- ✓ Bendradarbiavimas su kitais žmonėmis;
- ✓ Mokymasis;
- ✓ Situacijos vertinimo ir problemų sprendimo;
- ✓ Iniciatyvumo, verslumo;
- ✓ Vadybos;
- ✓ Bendravimas su kitų kultūrų/šalių žmonėmis;
- ✓ Vadovavimas žmonėms.

# **Minėti dokumentai akcentuoja ir svarbiausius ateities žmogaus bruožus:**

- problemų interpelacija globaliniame kontekste;
- bendradarbiavimas ir atsakomybė;
- tolerancija kultūrų įvairovei;
- kritinis ir sisteminis mąstymas;
- konstruktyvus (be smurto) konfliktų sprendimas;
- gyvensenos kaita, siekiant išsaugoti aplinką;
- pagarba žmogaus teisėms;
- dalyvavimas visuomenės gyvenime ir politikoje.

Mokytojo profesijos  
kompetencijos  
aprašas

Dėl pedagogų rengimo  
konceptijos

(2004 m. rugsėjo mėn.  
16 d. Nr. ISAK - 1441)

3. Bendrakultūrinė kompetencija.
4. Profesinės pedagoginės kompetencijos.
5. Mokytojo profesijos bendrosios kompetencijos.

4. Bendroji kultūrinė kompetencija.
5. Dalykinė kompetencija.
6. Pedagogo profesinė kompetencija.

# Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas

## Bendrakultūrinė kompetencija

## Profesinės pedagoginės kompetencijos

## Bendrosios kompetencijos

### Mokėjimas ir sugebėjimas

1. Daugialypės Lietuvos kultūros saugojimo;
2. Šalies konstitucinės demokratijos teorijos ir praktikos skatinimo ir palaikymo;
3. Socialinio, kultūrinio, kalbinio ir etninio tapatumo gerbimo;
4. Vadovavimosi šiuolaikine švietimo paskirties samprata;
5. Pasaulio ir Europos kultūros, istorijos ir geografijos žinių vertinimo bei integravimo;
6. Dalyvavimo visuomenės ir švietimo kaitos procesuose;
7. Namų aplinkos ir šeimos vertybių puoselėjimo;
8. Mokinių mokymo vadovautis bendražmogiškomis vertybėmis.

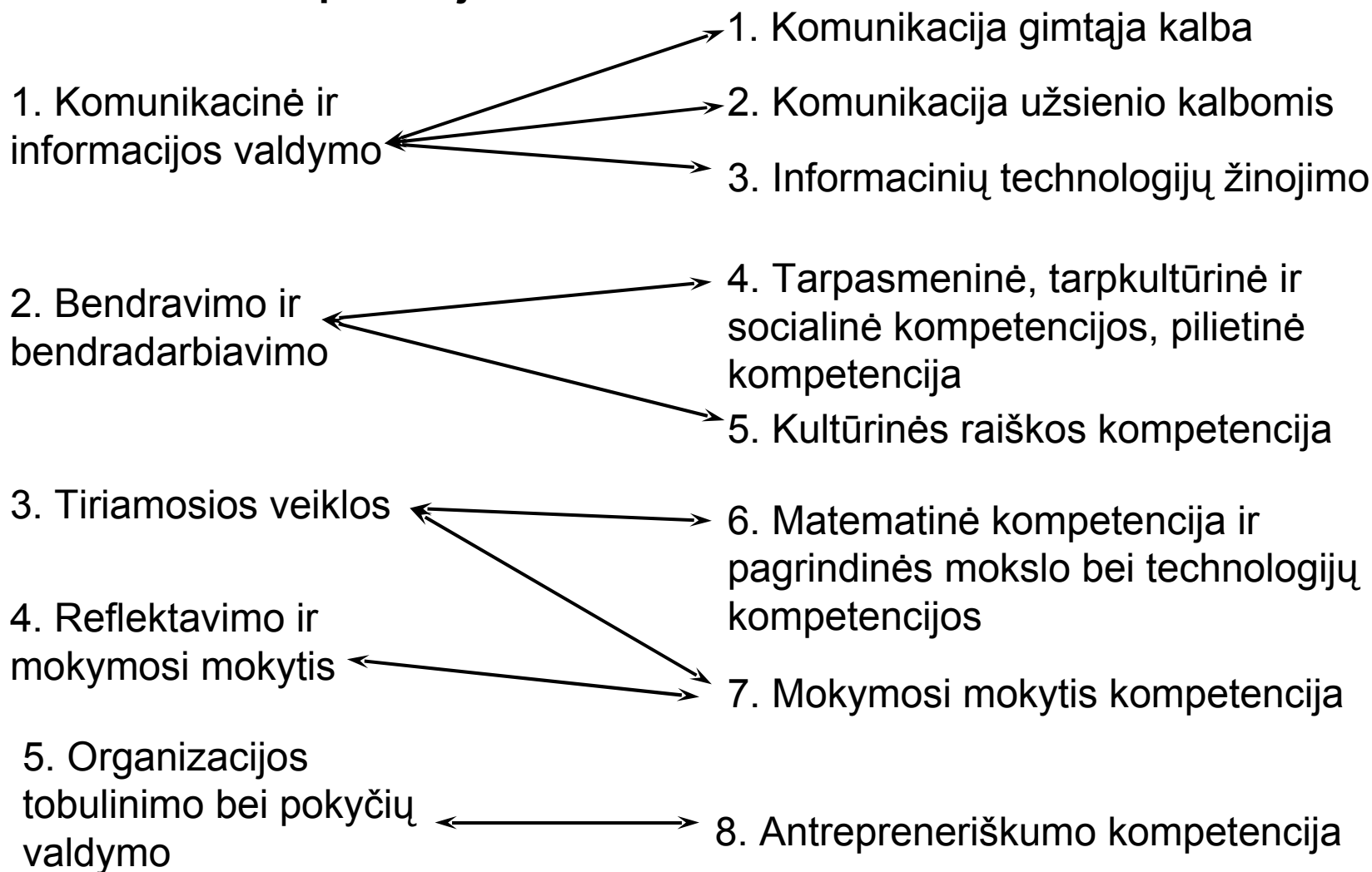
1. Informacinių technologijų naudojimo;
2. Ugdymo/si aplinkų kūrimo;
3. Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo;
4. Mokymo/si proceso valdymo;
5. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo;
6. Mokinių motyvavimo ir paramos jiems;
7. Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo;
8. Profesinio tobulėjimo.

1. Komunikacinė ir informacijos valdymo;
2. Bendravimo ir bendradarbiavimo;
3. Tiriamos veiklos;
4. Reflektavimo ir mokymosi mokytis;
5. Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo.

## Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas

## Europinės mokymosi visą gyvenimą kompetencijos

### IV Mokytojo profesijos bendrosios kompetencijos



1. Bendrakultūrinė kompetencija –  
žinios, įgūdžiai, gebėjimai,  
vertybinės nuostatos ir kitos  
asmeninės savybės, sąlygojančios  
sėkmingą žmogaus veiklą  
konkrečioje (-se)  
kultūroje (-se).

(Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas)

## 2. Profesinės pedagoginės kompetencijos - mokytojo

- žinios,
- įgūdžiai,
- gebėjimai,
- vertybinės nuostatos,
- požiūriai,
- kitos asmeninės savybės,

reikalingos sėkmingai bendrajai ugdymo veiklai, jos nspecifikuojant pagal ugdymo turinio koncentrus/sritis.

(Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas)

# 3. Bendrosios kompetencijos -

- žinios,
- įgūdžiai,
- gebėjimai,
- vertybinės nuostatos,
- požiūriai,
- kitos asmeninės savybės,

reikalingos bet kuriai žmogaus veiklai ir galima perkelti iš vienos rūšies veiklos į kitą.

(Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas)

Mokytojo profesijos  
kompetencijos  
aprašas

Dėl pedagogų rengimo  
konceptijos

(2004 m. rugsėjo mėn.  
16 d. Nr. ISAK - 1441)

3. Bendrakultūrinė kompetencija.
4. Profesinės pedagoginės kompetencijos.
5. Mokytojo profesijos bendrosios kompetencijos.

4. Bendroji kultūrinė kompetencija.
5. Dalykinė kompetencija.
6. Pedagogo profesinė kompetencija.

# Mokytojo profesijos bendrakultūrinė kompetencija. Ją sudaro mokėjimas ir gebėjimas:

- Saugoti ir plėtoti daugialypę, tautinių mažumų patirtimi praturtintą Lietuvos kultūrą;
- Dalyvauti kuriant pilietinę visuomenę, suvokti švietimo demokratizavimo, decentralizavimo procesus, skatinti ir palaikyti teisinių normų laikymąsi;
- Gerbti ugdytinių socialinį, kultūrinį, kalbinį, etninį tapatumą;
- Kurti informacinę ir žinių visuomenę;
- Integruoti pasaulio istoriją, geografijos, kultūros žinias vertinant Europos Sąjungos šalių kultūrą įvairovės poveikį Lietuvai;
- Dalyvauti visuomenės ir švietimo kaitos procesuose;
- Vertinti namų aplinkos vaidmenį ir šeimos vertybių skirtumus, bendraujant su mokiniais ir jų tėvais;
- Mokyti mokinius vadovautis bendražmogiškosiomis vertybėmis (Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas)

Detalizuojant mokytojo kvalifikacijai būdingą bendrakultūrinę kompetenciją, buvo remtasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo (2003 -06-17. Nr. IX-1630) nauja redakcija, kurioje akcentuojama, kad mokytojas:

- dvasingas, dorovingas, pilietiškas, tautines bei patriotines nuostatas pripažįstantis, teisės norminių aktų bei mokytojo etikos normų besilaikantis asmuo;
- jo veikloje ryškios vertybinės orientacijos, skatinančios ugdytinius sekti kultūringo, išprususio ir išsilavinimo mokytojo pavyzdžiu;
- tai nuolat tobulėjanti, besimokanti, savikritiška, gebanti perimti ir laiduoti Europos ir pasaulio humanistines kultūros tradicijas bei vertybes, asmenybė;
- tai asmenybė, dalyvaujanti vertybių kūrime, puoselėjanti atvirumą ir dialogiškumą.

## **Mokytojas, dirbantis šiuolaikinėje, XXI a. mokykloje, turi pasižymėti:**

- tautine, rasine ir religine tolerancija,
- žmogaus ir piliečio laisvių, teisių bei pareigų žinojimu bei gebėjimu jas užtikrinti pagal savo galimybes,
- pilietine sąmone, pozicijos turėjimu, aktyvumu,
- išmanyti humanistinės demokratinės ir pilietinės visuomenės formavimosi prielaidas
- demokratinės visuomenės, valstybės funkcionavimo principus ir gebėti vertinti.

# Mokytojo profesijos pedagoginės kompetencijos

- Informacinių technologijų naudojimo;
- Ugdymo/si aplinkų kūrimo;
- Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo;
- Mokymosi/si proceso valdymo;
- Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo;
- Mokinių motyvacijos ir paramos jiems;
- Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo;
- Profesinio tobulėjimo.

# 6.1. Informacinių technologijų naudojimo kompetencija

## Mokėjimas ir sugebėjimas

naudoti kompiuterio techninę ir programinę įrangą pagrindines interneto paslaugas mokymo/si procese, ruošiant tekstinę ir vaizdinę informaciją;

ugdyti mokinių informacinę kultūrą sistemingai plėtojant jų kompiuterinį raštingumą, laikantis etinių ir higieninių darbo su kompiuteriu reikalavimų.

# Edukacinių aplinkų ir ugdymo programų kūrimo kompetencija

***Edukacinė aplinka*** – sąlygos (didaktinės, psichologinės, kompetencinės, materialiosios, organizacinės, sociokultūrinės), kurios kiekvienam mokiniui suteikia mokymosi galios ir turi įtakos jo pasiekimams.

Kurti saugią mokinio  
emocinį, socialinį,  
intelektualinį, dvasinį  
vystymąsi  
palaikančią  
ugdymo/si aplinką

Saugiai ir veiksmingai  
pritaikyti fizinę erdvę,  
naudoti informacijos ir  
komunikacijos  
technologijas, įrankius  
ir priemones

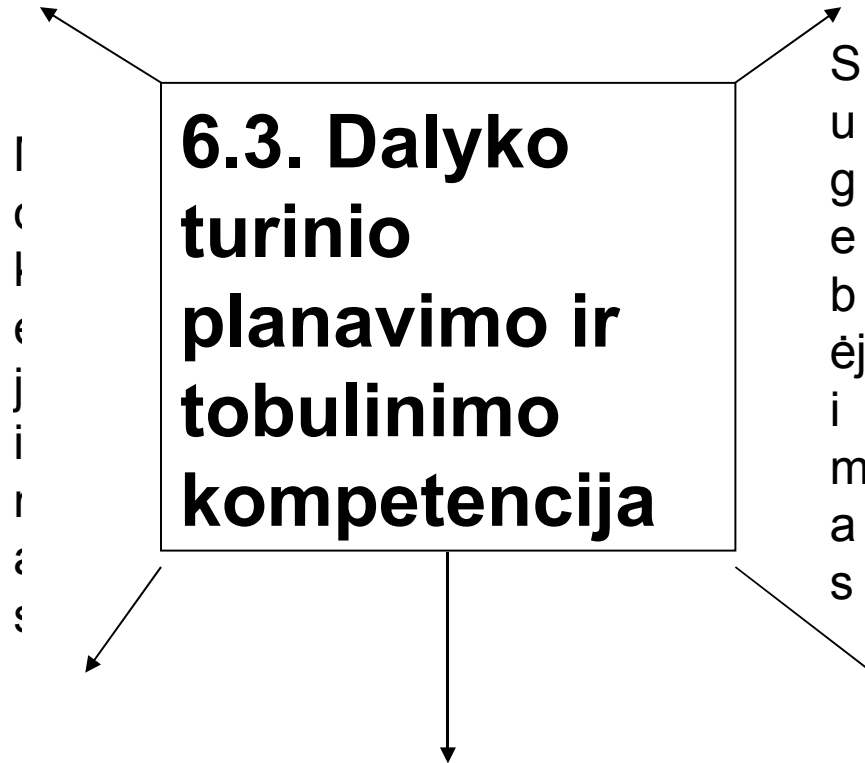
## **6.2. Ugdymo/si aplinkų kūrimo kompetencija**

Kurti toleranciją ir  
bendradarbiavimą  
skatinančią aplinką,  
kurioje mokinys turi  
galimybę rodyti  
iniciatyvą, veikti  
savarankiškai ir atrasti  
bendraminčių

Kurti pokyčiams  
palankią ugdymo/si  
aplinką, kurioje  
mokinys jaučiasi  
saugus ir pasitikintis  
savimi bei kitais

1. Parengti mokymo programą, teminį planą remiantis ugdymą reglamentuojančiais dokumentais

2. Formuluoti mokymo/si tikslus bei uždaviniai



3. Atrinkti mokymo/si metodus, tinkamus mokymo/si tikslams pasiekti

4. Parengti mokiniams įdomią ir patrauklią mokymo/si medžiagą

5. Numatyti išteklius būtinus mokymo/si tikslams pasiekti

# Geros pamokos ypatybės:

- *Intriga, netikėtumas;*
- *Aktuali gyvenimui tema;*
- *Sutampa mokytojų ir moksleivių interesai;*
- *Įdomi informacija, bet jos ne per daug;*
- *Priemonių ir metodų įvairovė;*
- *Aktyvūs moksleiviai;*
- *Saugi aplinka, nuoširdus mokytojo ir moksleivių bendradarbiavimas;*
- *Moksleiviai gali pristatyti savo darbo rezultatus;*
- *Pasiękti numatyti tikslai;*
- *Ilgalaikiai rezultatai;*
- *Moksleiviai nori tęsinio, pritaiko žinias gyvenime.*

1. Siekti pusiausvyros tarp žinių perteikimo ir konsultavimo, vadovavimo ir lyderiavimo, stebėsenos ir priežiūros

2. Taikyti įvairias psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias valdyti konfliktus ir priimti sprendimus

3. Tikslingai taikyti šiuolaikines ugdymo/si technologijas ir mokymo/si metodus

Mo  
kėj  
im  
as

6.4. Mokymo/si  
proceso valdymo  
kompetencija

Su  
ge  
bėj  
im  
as

4. Prieinamai ir suprantamai mokiniui perteikti ugdymui/si reikalingą informaciją

5. Naudoti įvairias ugdymo strategijas, plėtojančias mokinių kritinį mąstymą, problemų sprendimą ir kūrybiškumą

6. Dalyvauti kuriant ir įgyvendinant integruotų specialiųjų poreikių mokinių ugdymo/si programas.

1. Derinti kiekybinę ir kokybinę, formalią ir neformalią mokinių pasiekimų vertinimo strategiją, užtikrinant intelektualinį, socialinį ir fizinį mokinių vystymąsi

Mokėjimas

**6.5. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija**

2. Vertinti mokinių pasiekimus pagal vienodus vertinimo kriterijus

Sugebėjimas

3. Pasirinkti mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tipus, būdus ir metodus plėtojant mokinių mokymosi pajėgumus

4. Vertinti mokinių socialinę pažangą

# Mokinių vertinimo kompetencija

Mokytojai palaipsniui turėtų įgyti mokinių vertinimo kompetenciją, kuri lemtų esmingai patobulintą, prie švietimo formų įvairovės pritaikomą, mokymosi rezultata – žinių, gebėjimų, kvalifikacijų – vertinimo ir pripažinimo sistemą.

Palaipsniui prieinama prie kreditinio, modulinio, „kaupiamojo“ mokymosi. Tai pažymi ir „Švietimo gairės“ (p.86), teigdamos, kad reikia „išplėtoti patikimą švietimo procesų bei pasiekimų vertinimo ir nuolatinio tobulinimo sistemą“.

Taigi XXI a. pradžioje mokytojas turi gebėti stebėti ir įvertinti mokinių mokymąsi ir pasiekimus, interpretuoti mokinių vertinimo bei įsivertinimo duomenis ir jais naudotis.

# Mokinių motyvavimo ir paramos jiems kompetencija

Kaip teigia R.A. Roth (1999), nei vienas iš mokyklos tikslų negalės būti pasiektas, jeigu mokytojas neturės laiko kiekvieno mokinio pažinimui. Todėl mokytojas turi gerai išmanyti ir orientuotis, ką teigia „Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai“ (2003), mokyklinės didaktikos pagrindai (L.Šiaučiukėnienė, N.Stankevičienė, 2002) bei suvokti mokymo/mokymosi paradigmos šiuolaikinio virsmo esmę (P.Jucevičienė, 1997, O.Visockienė, 2002).

1. Ugdyti mokinių gebėjimą įsivertinti ir pasitikėti savimi

2. Sukurti aplinką, padedančią mokiniui patirti pažinimo džiaugsmą

Mo  
kėj  
im  
as

**6.6. Mokinių  
motyvavimo ir  
paramos jiems  
kompetencija**

Su  
geb  
ėji  
ma  
s

3. Sudominti mokinius mokomuoju dalyku

4. Padėti mokiniams spręsti mokymosi problemas

**6.7. Mokinių pažinimo ir jo pažangos pripažinimo kompetencija**

1. Vertinti mokinio vystymąsi, pažintines galias ir veiklą vadovaujantis psichologijos teorijomis

2. Empatiškai identifikuoti mokinio emocinius sunkumus ir ypatingą nerimą

3. Atpažinti specialiuosius mokinių poreikius suteikiant papildomą pagalbą

4. Atpažinti skirtingą mokinių požiūrį į mokymąsi kuriant mokymosi galimybes

5. Identifikuoti išimtinius atvejus, keliančius grėsmę vaiko sveikatai ir psichosocialinei raidai

6. Pripažinti mokinio individualumą kaip vertybę laiduojančią mokymosi pažangą

# Mokinio pažinimo kompetencija

Svarbu suvokti mokinio asmenybės raidos ypatumus, išmanyti mokymosi psichologinius ir sociokultūrinius pagrindus bei gebėti tai įžvelgti ugdymo procese.

Mokytojas turi gebėti užtikrinti savo ugdytiniam švietimo plėtotės prieinamumą, tęstinumą ir socialinį teisingumą, laiduoti lygias mokymosi starto galimybes

## 6.8. Profesinio tobulėjimo kompetencija

### Mokėjimas ir sugebėjimas

```
graph TD; A[Mokėjimas ir sugebėjimas] --> B[1. Objektyviai vertinti savo galias profesinėje veikloje išlaikant savigarbą ir pasitikint savimi.]; A --> C[2. Projektuoti karjerą: planuoti, sistemingai tobulinti savo profesinę karjerą.];
```

1. Objektyviai vertinti savo galias profesinėje veikloje išlaikant savigarbą ir pasitikint savimi.

2. Projektuoti karjerą: planuoti, sistemingai tobulinti savo profesinę karjerą.

# Mokytojo profesijos bendrosios kompetencijos

- Komunikacinė ir informacijos valdymo;
- Bendravimo ir bendradarbiavimo;
- Tiriamosios veiklos;
- Reflektavimo ir mokymosi mokytis;
- Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo.

# Perkeliamoji kompetencija (transferable, bendroji) –

žinios, gebėjimai, požiūriai, vertybės bei kitos asmeninės savybės, reikalingos bet kuriai žmogaus veiklai ir perkeliamos iš vienos rūšies veiklos į kitą; perkeliamoji, pavyzdžiui, *komunikacinė kompetencija* gali būti įvairių kitų veiklos kompetencijų sudedamoji dalis.

# Komunikacinė kompetencija

Tai - žinios, gebėjimai, požiūriai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, kurios leidžia užtikrinti informacijos, susijusios su žmonių tarpusavio ryšiais, sėkmingą konstravimą, perdavimą, priėmimą ir interpretavimą. Tai itin aktuali kompetencija kasdieninėje mokytojo veikloje.

B.Grebliauskienė (1997); V.Chreptavičienė (1997);  
N.Bankauskienė (1999); I.Cesevičiūtė (2003); N.Čiučiulkienė  
(2004), I.Skersienė (2003); V.Baršauskienė (2002).

1. Taisyklingai vartoti kalbą realioje ir/ar virtualioje profesinėje aplinkoje.

2. Bendrauti užsienio kalba (-omis).

Mo  
kėj  
im  
as

**15.1. Komunikacinė ir informacijos valdymo kompetencija**

Su  
geb  
ėj  
ma  
s

3. Naudoti verbalinius ir neverbalinius komunikavimo būdus skatinant mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą.

4. Konceptualiai ir vaizdžiai išreikšti savo idėjas bei interpretuoti mintis, faktus ir jausmus skirtingose profesinės veiklos kontekstuose naudojant komunikacijos priemones.

5. Atlikti ugdymui aktualios informacijos paiešką: žinoti, atrinkti ir naudoti adekvačias duomenų bazines.

1. Bendrauti ir bendradarbiauti su įvairiais skirtingų kultūrų asmenimis darbo srityje ir socialinėje aplinkoje bei gebėti spręsti konfliktus.

2. Skatinti aktyvų mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą klasėje.

Mo  
kėj  
im  
as

**15.2. Bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencija**

Su  
geb  
ėj  
ma  
s

3. Bendradarbiauti su kolegomis, pagalbiniu personalu, profesinio orientavimo ir kitais specialistais, kuriant ugdymo/si prielaidas ir vertinant mokymosi pasiekimus.

4. Bendrauti su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) pripažįstant jų vaidmenį, teises ir atsakomybę, sudarant ugdymo/si sąlygas.

5. Bendradarbiauti su pagalba vaikui ir šeimai teikiančiomis organizacijomis.

## 15.3. Tiriamosios veiklos kompetencija

### Mokėjimas ir sugebėjimas

```
graph TD; A[Mokėjimas ir sugebėjimas] --> B[1. Pasirinkti adekvačią tyrimo strategiją, struktūrą ir metodus projektuojant tyrimą.]; A --> C[2. Organizuoti profesinės veiklos tyrimą.];
```

1. Pasirinkti adekvačią tyrimo strategiją, struktūrą ir metodus projektuojant tyrimą.

2. Organizuoti profesinės veiklos tyrimą.

1. Organizuoti savo mokymąsi individualiai ir grupėje.

Mo  
kėj  
im  
as

**15.4. Bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencija**

Su  
geb  
ėji  
ma  
s

2. Įvertinti profesinės praktikos privalumus ir trūkumus numatant profesinio tobulėjimo perspektyvas.

3. Nuolat tikslingai atnaujinti žinias ir lavinti įgūdžius.

L.Jovaiša pabrėžia (1993), jog refleksija visų pirma padeda geriau pažinti savo asmenybę. Refleksija gali pataisyti savęs supratimą, apsvarstant savo mąstymą, požiūrius, praktinę veiklą, ją vertinant pagal objektyvinius kriterijus (pavyzdžiui, pagal veiklos tobulinimo tyrimą).

Kaip nurodo Cochran-Smith, Lytle (1990), Roderick (1999), B.Janiūnaitė (2004) pedagogų savirefleksija ir atliekami veiklos tyrimai daugeliu atvejų yra naudingi ne tik pačiam pedagogui, bet ir mokyklos akademinei bendruomenei. Jie suteikia išsamios informacijos apie konkrečių klasių, mokinių grupių gyvenimą. Ši informacija gali būti panaudota tobulinant mokymo ir mokymosi būdus, strategijas.

**Mokymosi kaip mokytis (metamokymosi)** kompetencija (N.Longworth, 1999; P.Jucevičienė, 2002) – tai žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, lemiančios nuolatinį kintančiam mokymuisi reikalingą žinių ir gebėjimų įvaldymą.

Ši kompetencija siejama su bendriausiomis tobulėjimo nuostatomis, žiniomis, gebėjimais (metodų, būdų įvaldymu, pvz., kompetencijos portfelio rengimas, savo idėjų vaizdus pateikimas, mokantis grupėje ir pan.).

# Mokymosi kaip mokytis kompetencija

Ji betarpiškai sietina su mokymosi visą gyvenimą vertės supratimu.

Kaip teigiama „Mokymosi visą gyvenimą memorandumė“ (2001), būtina suvokti mokymosi visą gyvenimą vertę „vertingiausia – žmogaus gebėjimas nuolat besikeičiančioje aplinkoje naudoti žinias veiksmingai ir protingai. (...) Nuolatinis švietimas ir mokymasis yra geriausias būdas priimti permainingų iššūkius”.

1. Produktyviai dalyvauti mokyklos savivaldos institucijų veikloje ir adekvačiai vertinti problematiškas situacijas mokykloje.

Mo  
kėj  
im  
as

**15.5. Organizacijos  
tobulinimo bei  
pokyčių valdymo  
kompetencija**

Su  
geb  
ėji  
ma  
s

2. vadovaujantis mokykloje kaitą reglamentuojančiais dokumentais.

3. Dalyvauti projektų veikloje.

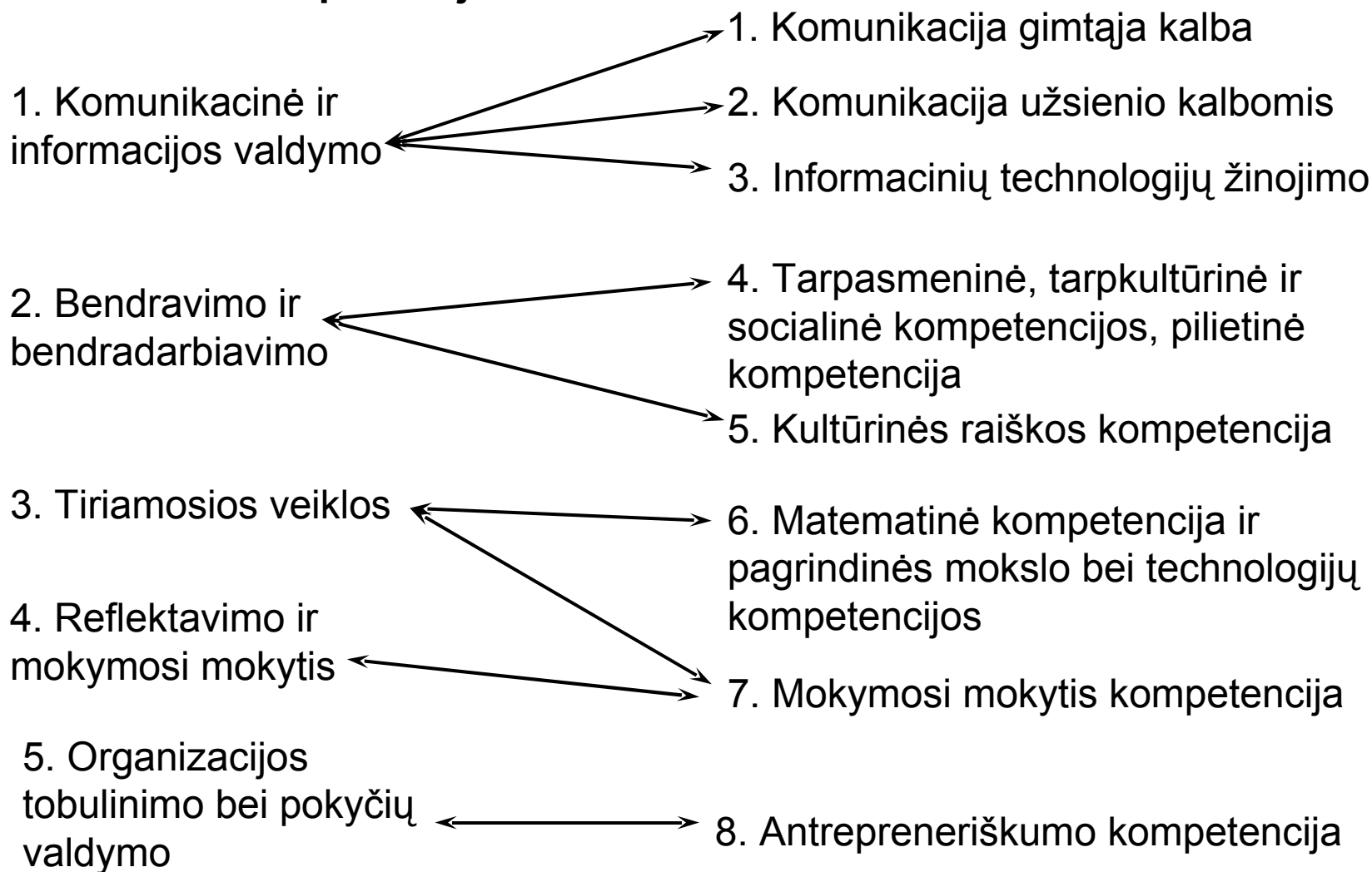
Pokyčių valdymo kompetencijoje, kuri akcentuoja pedagogo gebėjimą tobulėti ir keistis, labai svarbu išvelgti ir mokytojo novacinę veiklą, kurios pagrindiniai aspektai yra:

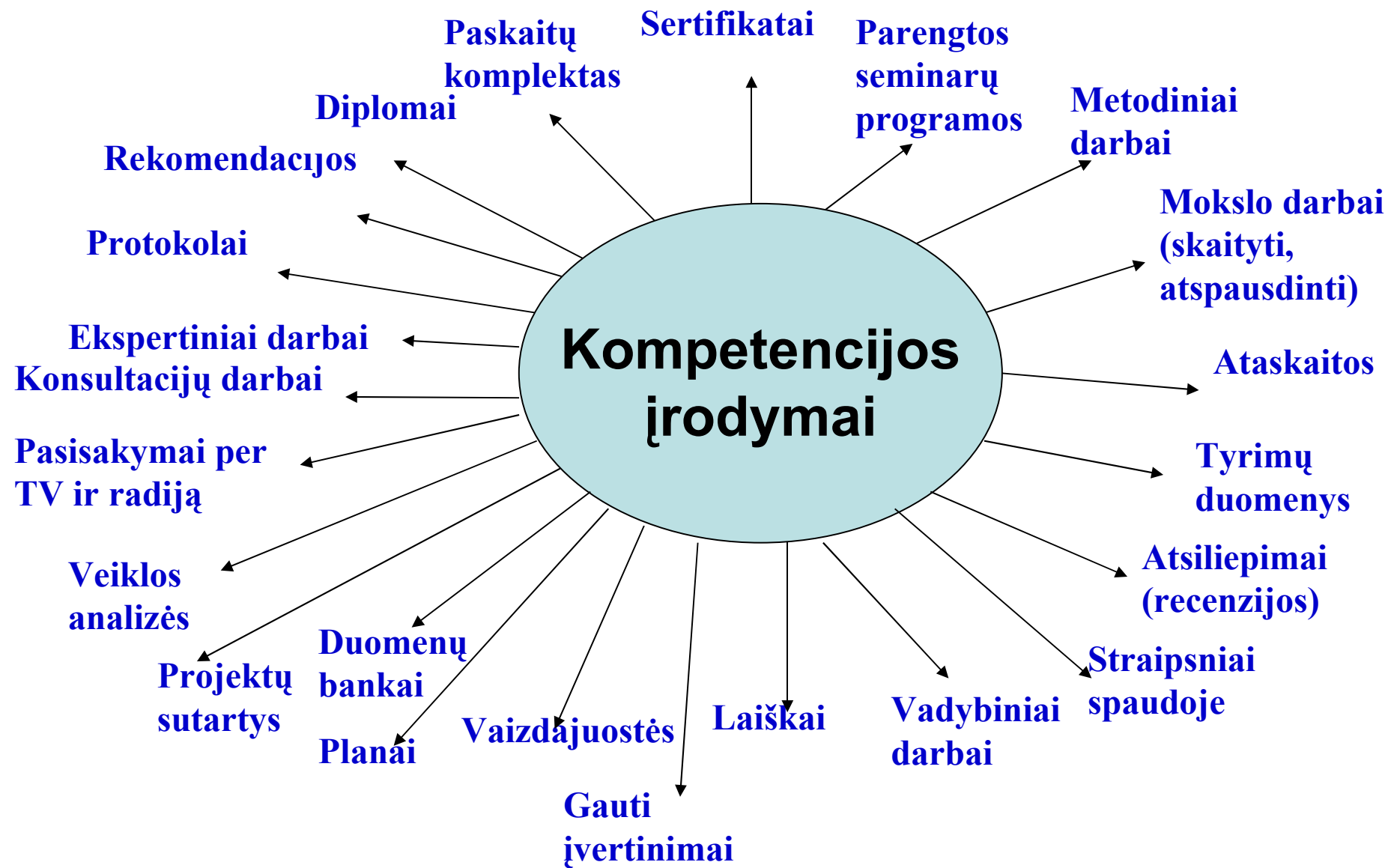
- naujovės kūrimas arba paieška ir perėmimas;
- diegimas;
- platinimas / pasiūla (B. Janiūnaitė, 2004).

## Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas

## Europinės mokymosi visą gyvenimą kompetencijos

### IV Mokytojo profesijos bendrosios kompetencijos





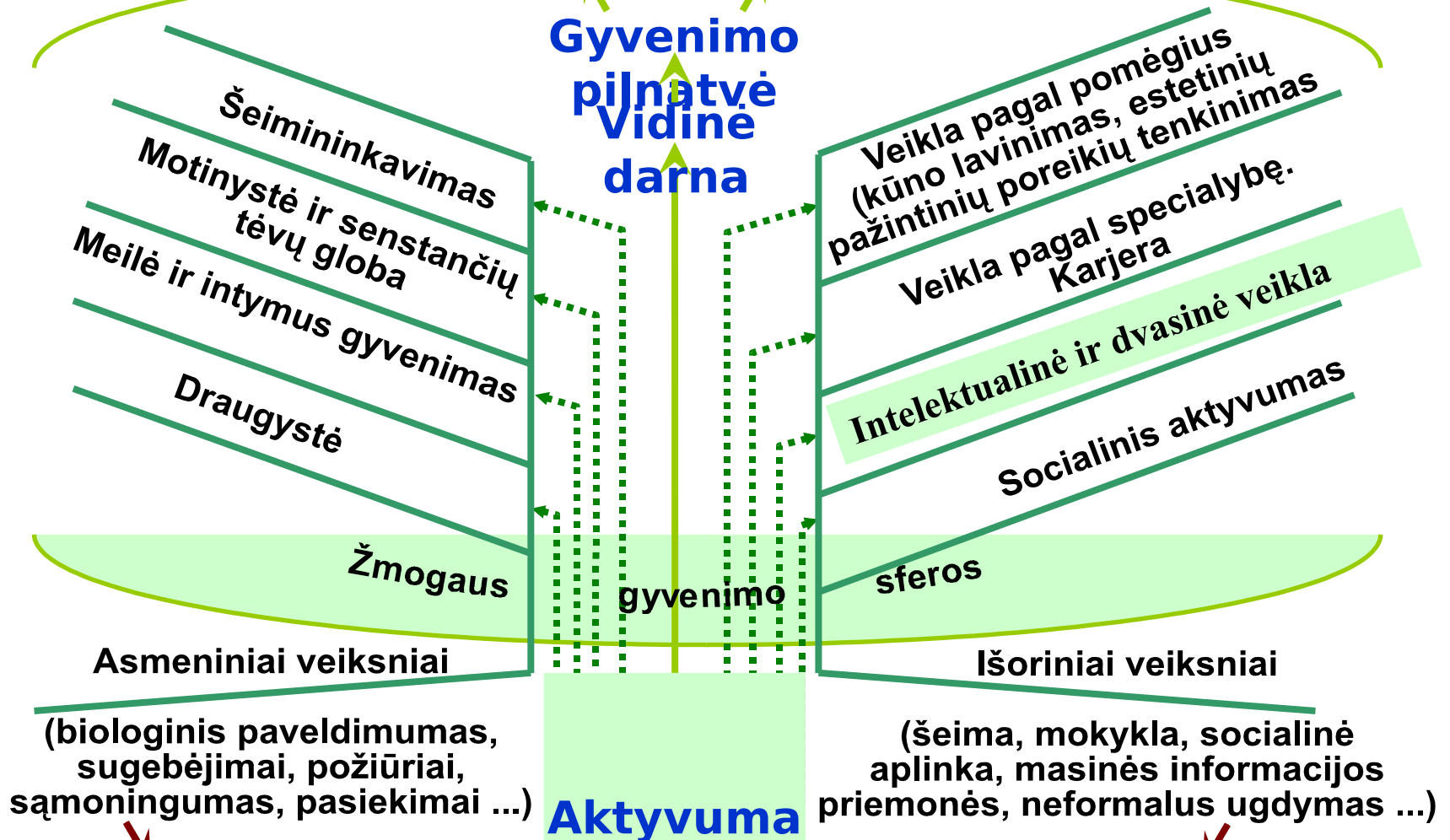
Valstybinių (išskyrus aukštųjų ir aukštesniųjų) ir savivaldybių mokyklų vadovų ir jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, atestacijos nuostatai (2005 m. liepos 21 d. Nr. ISAK-1521. LR ŠMM ministro įsakymas).

# Gyvenimo darnos medis

Aukštieji gyvenimo

tikslai

Gyvenimo  
pilnatvė  
Vidinė  
darna



S

Pagal R. Baublienę ir P. Jucevičienę

“Kadangi nežinome, ko labiausiai reikės ateityje, būtų beprasmiška stengtis išmokyti to iš anksto. Veikiau reikėtų stengtis išugdyti žmones, kurie taip pamėgs mokytis ir taip puikiai sugebės tai daryti, kad galės išmokti visko, ko tik prireiks.”

- Johnas Holtas